

ผ่านที่สุด บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานรัฐมนตรี โทร. ๐ ๒๒๔๒ ๒๔๒๔ โทรสาร ๐ ๒๒๒๙ ๙๒๒๔

ที่ นร ๐๔๑๑/สร.๒/๙ วันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๕๐

เรื่อง การตรวจสอบสถานการณ์หมอกควันจังหวัดแม่ฮ่องสอน

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ด้วยสภาพอากาศในเขตพื้นที่แม่ฮ่องสอนที่เกิดหมอกควันปกคลุมไปทั่วพื้นที่ และส่งผลกระทบต่อประชาชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งมีแนวโน้มจะทวีความรุนแรงขึ้น เนื่องจากการติดตามสถานการณ์ปัญหาหมอกควันภาคเหนือ จนถึงวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๐ พบว่า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็กกว่า ๑๐ ไมครอน (PM_{10}) ที่เกินค่ามาตรฐานต่อเนื่องมาโดยตลอด กลับยิ่งเพิ่มสูงขึ้น โดยวัดได้เท่ากับ ๓๑๑ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร สูงกว่าค่ามาตรฐานที่กำหนดไว้คือ ๑๒๐ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร และค่าดัชนีคุณภาพอากาศ (AQI) เท่ากับ ๑๘๓ ซึ่งมีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน รวมทั้งการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นอย่างยิ่ง

คณะกรรมการศูนย์อำนวยการแก้ปัญหาหมอกควันภาคเหนือจึงได้เดินทางไปตรวจสอบสถานการณ์หมอกควัน และประชุมหารือร่วมกับเครือข่ายองค์กรชุมชนของจังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อรับฟังสถานการณ์ปัญหา ผลกระทบ รวมทั้งข้อเสนอของชุมชน ในวันพฤหัสบดีที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๐ และได้จัดการประชุมคณะกรรมการศูนย์อำนวยการแก้ปัญหาหมอกควันภาคเหนือ ครั้งที่ ๕/๒๕๕๐ ในวันศุกร์ที่ ๖ เมษายน ๒๕๕๐ เวลา ๐๙.๐๐ น. ณ ห้องประชุม ชั้น ๔ ศาลากลางจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งที่ประชุมได้สรุปผลการวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาและผลกระทบที่สำคัญ สรุปข้อเสนอต่อแนวทางแก้ไขปัญหของเครือข่ายองค์กรชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน มาตรการควบคุมหมอกควันในช่วงเทศกาลสงกรานต์ รวมทั้งบทบาทภาครัฐ และภาคประชาชน ดังนี้

สรุปผลการวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาและผลกระทบที่สำคัญ

๑. การไม่รู้สาเหตุของการเกิดไฟป่าที่แท้จริง ไม่สามารถเข้าถึงต้นตอของสาเหตุการเกิดไฟป่าได้

๒. การใช้มาตรการทางกฎหมายกับพี่น้องชาวบ้านซึ่งก่อให้เกิดความขัดแย้ง (เกิดผลในทางลบ มากกว่าผลในทางบวก)

๓. การยอมรับในความเป็นจริงตามสภาพระบบนิเวศน์ว่ายังจำเป็นต้องมีการเผา ทั้งในการเผาในที่ทำกิน และการเผานอกพื้นที่ทำกิน

สรุปข้อเสนอต่อแนวทางการแก้ไขปัญหา

๑. แผนในการจัดการปัญหาระยะสั้น(เร่งด่วน)

๑.๑ บรรเทาปัญหาความหนาแน่นของหมอกควันและผลกระทบที่เกิดขึ้น

๑.๒ การหาแนวทางการแก้ไขปัญหาการตรวจจับพี่น้องชาวบ้านที่กำลังจะเริ่มทำไร่ (เผาไร่) โดยเฉพาะที่ทำกินที่อยู่ในเขตป่า

๑.๓ การสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในการเฝ้าระวังการเผาที่จะเกิดขึ้นใหม่ทั้งในที่ราบและพื้นที่สูง

๑.๔ การจัดตั้งอาสาสมัครดับไฟที่มีประสิทธิภาพ

๒. แนวทางการแก้ไขปัญหาระยะยาว

๒.๑ การศึกษาข้อมูลในเชิงสถิติ ปริมาณ ต่าง ๆ เกี่ยวกับการเกิดไฟฟ้าและผลกระทบที่เกิดขึ้น เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนแก้ไขปัญหาย่อยอย่างมีส่วนร่วมที่แท้จริง

๒.๒ การทบทวนนโยบาย/แนวทางการแก้ไขปัญหาย่อยของภาครัฐในช่วงที่ผ่านมา อาทิ การ จัด Zoning การเผา รวมทั้งนโยบายอื่น ๆ เพื่อกำหนดเป็นแนวทางที่ทุกฝ่ายยอมรับ และสร้างให้เกิดกลไกมีส่วนร่วมในการจัดการร่วมกันระหว่างภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาควิชาการ และภาคชุมชน

๒.๓ การศึกษาหาวิธีการ ทางเลือกอื่น ๆ ในการป้องกันแก้ไขปัญหาย่อยการเกิดไฟฟ้าอย่างเหมาะสม ตามรูปแบบของการเกิดไฟ บนฐานความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๒.๔ การจัดการความรู้เข้ามาช่วยเพื่อกำหนดทางเลือกต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาย่อย โดยนำเอาองค์ความรู้ของชาวบ้านเข้ามาช่วยผสมผสานกับความรู้ทางวิชาการ

๒.๕ การสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างภาครัฐกับภาคประชาชน ในวิถีชีวิตที่ต้องหาความร่วมมือและทางออกร่วมกันในการบริหารทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งดิน น้ำ ป่า

๒.๖ การส่งเสริมแนะนำความรู้ทางวิชาการจากภาครัฐในการทำเกษตรกรรม ได้แก่ การปลูกพืชทดแทนของเดิมที่ให้ผลตอบแทนต่อหน่วยและต่อพื้นที่มากขึ้น การทำไร่นาสผสมผสาน

๒.๗ ขอให้มีการเจรจากับประเทศเพื่อนบ้านในการแก้ปัญหาย่อยและหมอกควันร่วมกัน

๒.๘ การป้องกันไฟฟ้าโดยวิธีการจัดการ อาทิ การทำแนวกันไฟฟ้า

๒.๙ การศึกษาภูมิศาสตร์และปฏิทินห้วงเวลาของจังหวัดแม่ฮ่องสอนว่า จะเป็นช่วงใดจะเป็นช่วงฝนแล้ง นำหลาก ดินถล่ม เพื่อนำมาใช้เตรียมการจัดทำแผนป้องกันต่อไป

๒.๑๐ การปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในการป้องกันและช่วยดับไฟ

๒.๑๑ การหาต้นแบบการป้องกันและแก้ปัญหาย่อยของชุมชนที่ประสบผลสำเร็จมาใช้ เป็นกรณีศึกษาของชุมชนอื่น ๆ

๒.๑๒ การกำหนดให้ปัญหาย่อยหมอกควัน เป็นวาระแห่งชาติ

๒.๑๓ การปรับปรุงโครงสร้างการบริหารการจัดการแก้ปัญหาย่อยหมอกควันในจังหวัด ให้มีความเหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ ทั้งของภาครัฐและประชาชน

๒.๑๔ การบูรณาการการป้องกันแก้ปัญหาย่อยภัยพิบัติทุกภาคส่วนทั้งด้านวิชาการและเทคโนโลยี
มาตรการ “๗ วันปลอดควันวันสงกรานต์”

๑. มาตรการด้านการป้องกันและเฝ้าระวัง เป็นมาตรการเน้นหนักด้านการป้องกันและเฝ้าระวังการเผา และการเผาในที่โล่ง โดยจังหวัด/อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยควบคุมไฟฟ้าร่วมกับประชาชนในชุมชน จัดชุดปฏิบัติการลาดตระเวน ตรวจสอบ ป้องปราม แจ้งเหตุการณจุดไฟเผาในพื้นที่รับผิดชอบ

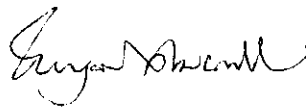
๒. มาตรการด้านการควบคุม เป็นมาตรการสำหรับควบคุมปัจจัยที่ทำให้เกิดการเผาทั้งการเผา และเผาในที่โล่ง โดยใช้กติกาชุมชน/ข้อบังคับของหมู่บ้าน เป็นกลไกควบคุมเพื่อลดหมอกควัน และภาครัฐสนับสนุนการควบคุมให้บังเกิดผล

๓. มาตรการด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ เป็นมาตรการเพื่อกระตุ้นเตือน ปลูกจิตสำนึกให้เกิดความตระหนักในการแก้ปัญหาย่อยมลพิษทางอากาศ โดยใช้กระบวนการของการประชาสัมพันธ์จากเครือข่ายการประชาสัมพันธ์ ภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน ทุกชนิด และการมีส่วนร่วมของทุกกลุ่มเป้าหมาย

๔. มาตรการด้านการปฏิบัติการดับไฟ เป็นมาตรการเพื่อให้การดับไฟป่า และดับไฟในที่โล่งให้มีประสิทธิภาพ มีความรวดเร็วในการเข้าถึงจุดเกิดเหตุ รวมทั้งการติดต่อสื่อสารการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และอาสาสมัครภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการดับไฟ

๕. มาตรการด้านการรายงานและประเมินผล เป็นมาตรการสำหรับการบริหารจัดการปัญหาหมอกควัน โดยใช้รายงานข้อมูลการเกิดไฟในพื้นที่เป็นประจำทุกวัน จากศูนย์จังหวัด/อำเภอ มายังศูนย์อำนวยการแก้ปัญหาหมอกควันภาคเหนือที่ทำเนียบรัฐบาล ศูนย์ข้อมูลฯ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

จึงเรียนมาเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อโปรดทราบต่อไป

(นายพิบูลย์ วัฒนศิริธรรม)

รองนายกรัฐมนตรี

รายงานการประชุมคณะกรรมการศูนย์อำนวยการแก้ปัญหาหมอกควันภาคเหนือ
ครั้งที่ 5/2550

วันศุกร์ที่ 6 เมษายน 2550 เวลา 09.00 – 11.00 น.

ณ ห้องประชุม ชั้น 4 ศาลากลางจังหวัดแม่ฮ่องสอน

รายนามผู้เข้าร่วมประชุม

1. นายไพบูลย์	วัฒนศิริธรรม	รองนายกรัฐมนตรี	ประธานกรรมการ
2. พ.อ.วีระยุทธ	กวยะปาณิก	รอง ผบ.ชก.ร. 7	
แทนแม่ทัพภาคที่ 3			รองประธานกรรมการ
3. นายพงศ์โพยม	วาศภูติ	ปลัดกระทรวงมหาดไทย	กรรมการ
4. นพ.กิตติศักดิ์	กลับดี	รองปลัดกระทรวงสาธารณสุข	
แทนปลัดกระทรวงสาธารณสุข			กรรมการ
5. นายวรารุช	ขันตียนันท์	ผู้อำนวยการส่วนฝนหลวง	
แทนปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์			กรรมการ
6. นายถวัลย์รัฐ	อ่อนศิริ	ผู้ตรวจราชการกระทรวงคมนาคม	
แทนปลัดกระทรวงคมนาคม			กรรมการ
7. นายสิรินนท์	สกลวิทยานนท์	ผู้อำนวยการส่วนงบประมาณกระทรวงมหาดไทย 3	
แทนผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ			กรรมการ
8. พ.ต.อ.สาโรช	นันทเจริญ	รองผู้บังคับการกองพัฒนาการจราจรและบริการประชาชน	
แทนผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ			กรรมการ
9. นายวิ้ง	ใจกัมภ์	เจ้าหน้าที่อุทยานวิทยา 6	
แทนอธิบดีกรมอุทยานวิทยา			กรรมการ
10. นางมิ่งขวัญ	วิทยารังษุณี	ผู้อำนวยการสำนักจัดการคุณภาพอากาศและเสียง	
แทนอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ			กรรมการ
11. นายสมศักดิ์	เนติรังษีวัชร	ผู้อำนวยการสำนักป้องกันปราบปรามและควบคุมไฟฟ้า	
แทนอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช			กรรมการ
12. พ.อ.กิตตินิพัทธ์	เสี้ยวโรชิต	ผู้อำนวยการกองแผนและงบประมาณ ส่วนงานมวลชน	
และกิจการ ผู้แทนกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน			กรรมการ
13. นายประดิษฐ์	ทนายมหา	ท้องถิ่นจังหวัดแม่ฮ่องสอน	
แทนอธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น			กรรมการ
14. นายกฤษดา	เรืองอารีย์รัชต์	รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง	
			กรรมการ
15. รศ.ดร.นพ.พงศ์เทพ	วีรธนะเดช	หัวหน้าภาควิชาเวชศาสตร์ชุมชน คณะแพทยศาสตร์	
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่			กรรมการ

16. นพ.สมเกียรติ	ศิริรัตนพฤษ์	นายแพทย์ 8 กรมควบคุมโรค	กรรมการ
17. นายสุเทพ	นุชทรวง	นายกเทศมนตรีเมืองแม่ฮ่องสอน	กรรมการ
18. นายบุญยืน	คงเพชรศักดิ์	ประธานคณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชน	กรรมการ
19. นายจอนิ	โอโด้เซา	ที่ปรึกษาเครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือก	กรรมการ
20. นายศรีสุวรรณ	จรรยา	มูลนิธิป้องกันควันพิษและพิทักษ์สิ่งแวดล้อม	กรรมการ
21. นายอนุชา	โมกษะเวส	อธิบดีกรมป้องกันบรรเทาสาธารณภัย	กรรมการและเลขานุการ
22. นางสาวจิรกา	นุตาลัย	ที่ปรึกษารองนายกรัฐมนตรี	กรรมการและเลขานุการ
23. นายบัณฑิตย์	เทวีทิวารักษ์	ผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการบรรเทาสาธารณภัย	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
24. นายธนวิทย์	จารุสาธิต	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 8ว	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

รายนามผู้ไม่เข้าร่วมประชุม

1. ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ติดตามการ
2. อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์	ติดตามการ
3. อธิบดีกรมป่าไม้	ติดตามการ
4. พลเอก สุรินทร์ พิกุลทอง	ติดตามการ
5. นายกเทศมนตรีนครเชียงใหม่	ติดตามการ
6. นายชัชวาลย์ ทองดีเลิศ	ผู้อำนวยการวิทยาลัยจัดการทางสังคม
(โฮงเฮียนสืบสานล้านนา)	ติดตามการ
7. นายอภิชาติ สุทธิวงศ์	มูลนิธิรักษ์เชียงใหม่
8. นายพลากร วงศ์กองแก้ว	ผู้จัดการสำนักงานปฏิบัติการภาคเหนือ
สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน	ติดตามการ

เริ่มประชุมเวลา 09.15 น.

รองผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน ร่วมกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด และสาธารณสุขจังหวัดแม่ฮ่องสอน รายงานว่า

1. จังหวัดแม่ฮ่องสอนที่กำลังประสบปัญหาหมอกควันในขณะนี้ เนื่องมาจากการทำการเกษตรในพื้นที่ประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งจังหวัดได้ดำเนินการแก้ปัญหาดังกล่าว โดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง เริ่มที่ชุมชนท้องถิ่นจัด Zoning รับผิดชอบ Zone ของตัวเอง และส่วนราชการต่าง ๆ รับผิดชอบในส่วนที่หน่วยงานเกี่ยวข้อง ทั้งนี้ จังหวัดมีแผนปฏิบัติการมาทุกปี ตั้งแต่เดือน

ภูมิภาพันธ์ – เมษายน ของทุกปี แต่ปีนี้ที่ประสบปัญหามากเนื่องจากมีความกดอากาศสูง ทำให้หมอกควันทรงตัวอยู่นาน

2. สถานการณ์ไฟฟ้าเริ่มตั้งแต่ปลายเดือนมกราคม จังหวัดได้ขอความร่วมมือจากประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดับไฟฟ้า และได้มีประกาศจังหวัดแต่งตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านให้เป็นไฟฟ้าตำบล และไฟฟ้าหมู่บ้าน การกำหนดมาตรการการเผาต้องขออนุญาตจากกำนันและผู้ใหญ่บ้านก่อน การทำแนวกันไฟ การทำปุ๋ยหมัก และเชื้อเพลิงจากเศษใบไม้ และชะลอการกำหนดระยะเวลาการเผา โดยการจำกัด Zoning การจัดทำโครงการฝาย 809 ฝาย และการใช้เครื่องบิน C-130 โพรยน้ำเพื่อเพิ่มความชื้นในอากาศ

3. จำนวนผู้ป่วยที่ได้รับผลกระทบจากหมอกควันของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ตั้งแต่วันที่ 1 – 31 มีนาคม 2550 มีจำนวนทั้งสิ้น 7,462 ราย เฉลี่ยผู้ป่วยวันละ 241 ราย โดยเป็นผู้ป่วยในเฉลี่ยวันละ 11 ราย ซึ่งในปี 2550 คิดเป็นค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลทั้งสิ้น 4,776,674 บาท ทั้งนี้ได้มีการให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นแก่ผู้ได้รับผลกระทบจากภาวะหมอกควัน ดังนี้

- ออกหน่วยบริการเคลื่อนที่ 284 จุด ร่วมกับการจัดบริการเชิงรุก ของแต่ละอำเภอ ครอบคลุมพื้นที่ทุกอำเภอของจังหวัดแม่ฮ่องสอน
- ตั้งจุดแจกจ่ายผ้าปิดปาก ปิดจมูก (Mask) ในสถานบริการสาธารณสุขในสังกัดทุกแห่ง (โรงพยาบาล 7 แห่ง, สถานีอนามัย 71 แห่ง) รวมทั้งสิ้น 84,500 แผ่น
- จัดให้มีจุดบริการเป็นการเฉพาะในโรงพยาบาลทุกแห่ง (7 แห่ง) เพื่อให้บริการแก่ผู้ได้รับผลกระทบจากควันไฟฟ้า และให้รายงานจำนวนผู้รับบริการทุกวัน
- ให้สูดศึกษาผ่านทางเสียงตามสายในโรงพยาบาลทุกต้นชั่วโมงและแจกข่าวประชาสัมพันธ์ให้สื่อมวลชนในท้องถิ่นเผยแพร่ข่าวสารในทุกช่องทาง
- ให้สูดศึกษา และแจกจ่ายแผ่นพับประชาสัมพันธ์ในการป้องกันตนเองจากควันไฟฟ้า ให้ประชาชนที่รับบริการในสถานบริการ เป็นแผ่นพับที่ได้รับสนับสนุนจากกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข และคำแนะนำในการปฏิบัติตนของประชาชนที่จังหวัดได้จัดพิมพ์เพิ่มเติม จำนวน 35,000 แผ่น

นายทองเปลว ทวีชากรศรีทอง ประธานเครือข่ายองค์กรชุมชนจัดการทรัพยากรลุ่มน้ำจังหวัดแม่ฮ่องสอน และรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล บ้านปูลิง รายงานว่า จากการประชุมหารือร่วมกับเครือข่ายองค์กรชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน เรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการแก้ปัญหาหมอกควัน เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ 5 เมษายน 2550 ณ ห้องประชุมชั้น 4 ศาลากลางจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้สรุปผลการวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาและผลกระทบที่สำคัญ รวมทั้งสรุปข้อเสนอต่อแนวทางการแก้ไขปัญหา ดังนี้

สรุปผลการวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาและผลกระทบที่สำคัญ

1. การไม่รู้สาเหตุของการเกิดไฟฟ้าที่แท้จริง ไม่สามารถเข้าถึงต้นตอของสาเหตุการเกิดไฟฟ้าได้
2. การใช้มาตรการทางกฎหมายกับพี่น้องชาวบ้านซึ่งก่อให้เกิดความขัดแย้ง (เกิดผลในทางลบ มากกว่าผลในทางบวก)
3. การยอมรับในความเป็นจริงตามสภาพระบบนิเวศน์ว่ายังจำเป็นต้องมีการเผา ทั้งในการเผาในที่ทำกิน และการเผานอกพื้นที่ทำกิน

สรุปข้อเสนอต่อแนวทางการแก้ไขปัญห

1. แผนในการจัดการปัญหาระยะสั้น(เร่งด่วน)
 - 1.1 บรรเทาปัญหาความหนาแน่นของหมอกควันและผลกระทบที่เกิดขึ้น
 - 1.2 การหาแนวทางการแก้ไขปัญหการตรวจจับพี่น้องชาวบ้านที่กำลังจะเริ่มทำไร่ (เผาไร่) โดยเฉพาะที่ทำกินที่อยู่ในการเขตป่า
 - 1.3 การสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในการเฝ้าระวังการเผาที่จะเกิดขึ้นใหม่ทั้งในที่ราบและพื้นที่สูง
 - 1.4 การจัดตั้งอาสาสมัครดับไฟที่มีประสิทธิภาพ
2. แนวทางการแก้ไขปัญหาระยะยาว
 - 2.1 การศึกษาข้อมูลในเชิงสถิติ ปริมาณ ต่าง ๆ เกี่ยวกับการเกิดไฟฟ้าและผลกระทบที่เกิดขึ้น เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนแก้ไขปัญหาย่างมีส่วนร่วมที่แท้จริง
 - 2.2 การทบทวนนโยบาย/แนวทางการแก้ไขปัญหของภาครัฐในช่วงที่ผ่านมา อาทิ การจัด Zoning การเผา รวมทั้งนโยบายอื่น ๆ เพื่อกำหนดเป็นแนวทางที่ทุกฝ่ายยอมรับ และสร้างให้เกิดกลไกมีส่วนร่วมในการจัดการร่วมกันระหว่างภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาควิชาการ และภาคชุมชน
 - 2.3 การศึกษาหาวิธีการ ทางเลือกอื่น ๆ ในการป้องกันแก้ไขปัญหการเกิดไฟฟ้าอย่างเหมาะสม ตามรูปแบบของการเกิดไฟ บนฐานความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
 - 2.4 การจัดการความรู้เข้ามาช่วยเพื่อกำหนดทางเลือกต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญห โดยนำเอาองค์ความรู้ของชาวบ้านเข้ามาช่วยผสมผสานกับความรู้ทางวิชาการ
 - 2.5 การสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างภาครัฐกับภาคประชาชน ในวิถีชีวิตที่ต้องหาความร่วมมือและทางออกร่วมกันในการบริหารทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งดิน น้ำ ป่า
 - 2.6 การส่งเสริมแนะนำความรู้ทางวิชาการจากภาครัฐในการทำเกษตรกรรม ได้แก่ การปลูกพืชทดแทนของเดิมที่ให้ผลตอบแทนต่อหน่วยและต่อพื้นที่มากขึ้น การทำไร่นาผสมผสาน
 - 2.7 ขอให้มีการเจรจากับประเทศเพื่อนบ้านในการแก้ปัญหการเผา และหมอกควันร่วมกัน
 - 2.8 การป้องกันไฟฟ้าโดยวิธีการจัดการ อาทิ การทำแนวกันไฟฟ้า
 - 2.9 การศึกษาภูมิศาสตร์และปฏิทินห้วงเวลาของจังหวัดแม่ฮ่องสอนว่า จะเป็นช่วงใดจะเป็นช่วงฝนแล้ง นำหาลาก ดินถล่ม เพื่อนำมาใช้เตรียมการจัดทำแผนป้องกันต่อไป

2.10 การปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในการป้องกันและช่วยดับไฟ

2.11 การหาต้นแบบการป้องกันและแก้ปัญหาของชุมชนที่ประสบผลสำเร็จมาใช้ เป็นกรณีศึกษาของชุมชนอื่นๆ

2.12 การกำหนดให้ปัญหาหมอกควัน เป็นวาระแห่งชาติ

2.13 การปรับปรุงโครงสร้างการบริหารการจัดการแก้ปัญหาหมอกควันในจังหวัด ให้มีความเหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ ทั้งของภาครัฐและประชาชน

2.14 การบูรณาการการป้องกันแก้ปัญหาอุบัติภัยทุกภาคส่วนทั้งด้านวิชาการและเทคโนโลยี

รศ.ดร.นพ. พงศ์เทพ วิวรรธนะเดช รายงานการประชุมคณะกรรมการศูนย์อำนวยการแก้ปัญหาหมอกควันภาคเหนือ กลุ่มย่อย ณ ห้องสีกทอง ชั้น 2 โรงแรมอิมพีเรียลธารา จังหวัดแม่ฮ่องสอน ดังนี้

จากกรณีสถานการณ์มลพิษหมอกควันปกคลุมในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนบนใน 8 จังหวัด ซึ่งเริ่มมาตั้งแต่ต้นเดือนมีนาคม จนก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย ความปลอดภัยในการขับเคลื่อนยาน และก่อให้เกิดความเดือดร้อนกังวล ในการใช้ชีวิตของประชาชนในพื้นที่ แม้ว่าในหลายจังหวัดสถานการณ์จะดีขึ้นแล้วก็ตาม

ดังนั้น ในโอกาสที่จะเข้าสู่เทศกาลเฉลิมฉลองปีใหม่ในงานเทศกาลสงกรานต์เพื่อเป็นขวัญและมงคลของประชาชนในพื้นที่และประชาชนทั้งจากในและต่างประเทศที่จะมาร่วมเฉลิมฉลองเทศกาลอันสำคัญนี้ ทางหน่วยราชการ เอกชน และประชาชนจึงพร้อมใจกันที่จะมีมาตรการต่างๆ เพื่อที่จะให้พื้นที่ในเขตภาคเหนือปลอดควันในช่วงวันสงกรานต์

เป้าหมาย

ศูนย์อำนวยการแก้ปัญหาหมอกควันภาคเหนือ และภาคประชาชน ได้ร่วมกันกำหนดเป้าหมายลดจุดไฟไหม้ (Hot spot) ในพื้นที่ภาคเหนือ จากเดิม 800 จุดต่อวัน ให้เหลือไม่เกิน 250 จุดต่อวัน เพื่อให้ปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน มีค่ามาตรฐาน (pm_{10}) เฉลี่ย 24 ชั่วโมง ไม่เกิน 120 ไมโครกรัม/ลบ.ม. ในทุกพื้นที่และได้กำหนดเป้าหมายให้ช่วงเทศกาลสงกรานต์ปี 2550 ระหว่างวันที่ 11 – 17 เมษายน 2550 เป็น “7 วันปลอดควันวันสงกรานต์” เพื่อให้คุณภาพอากาศในพื้นที่เป้าหมาย 3 จังหวัด คือ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ และเชียงราย อยู่ในระดับที่ปลอดภัยไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน

มาตรการ

เพื่อให้การควบคุมหมอกควันในช่วงเทศกาลสงกรานต์เป็นไปอย่างจริงจังและต่อเนื่อง จึงกำหนดมาตรการมาสนับสนุนการปฏิบัติงานของศูนย์อำนวยการแก้ปัญหาหมอกควันจังหวัดและอำเภอ ดังนี้

1. มาตรการด้านการป้องกันและเฝ้าระวัง เป็นมาตรการเน้นหนักด้านการป้องกันและเฝ้าระวังการเผาป่า และการเผาในที่โล่ง โดยจังหวัด/อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หน่วยควบคุมไฟฟ้าร่วมกับประชาชนในชุมชน จัดชุดปฏิบัติการลาดตระเวน ตรวจสอบ ป้องปราม แจ้งเหตุการณ์จุดไฟเผาในพื้นที่รับผิดชอบ

2. มาตรการด้านการควบคุม เป็นมาตรการสำหรับควบคุมปัจจัยที่ทำให้เกิดการเผาทั้ง การเผาป่า และเผาในที่โล่ง โดยใช้กติกาชุมชน/ข้อบังคับของหมู่บ้าน เป็นกลไกควบคุมเพื่อลด หมอกควัน และภาครัฐสนับสนุนการควบคุมให้บังเกิดผล

3. มาตรการด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ เป็นมาตรการเพื่อกระตุ้นเตือน ปลุก จิตสำนึกให้เกิดความตระหนักในการแก้ไขปัญหาหมอกควันทางอากาศ โดยใช้กระบวนการของการ ประชาสัมพันธ์จากเครือข่ายการประชาสัมพันธ์ ภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน ทุกชนิด และ การมีส่วนร่วมของทุกกลุ่มเป้าหมาย

4. มาตรการด้านการปฏิบัติการดับไฟ เป็นมาตรการเพื่อให้การดับไฟป่า และดับไฟที่ ในที่โล่งให้มีประสิทธิภาพ มีความรวดเร็วในการเข้าถึงจุดเกิดเหตุ รวมทั้งการติดต่อสื่อสารการ ประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และอาสาสมัครภาค ประชาชนมีส่วนร่วมในการดับไฟ

5. มาตรการด้านการรายงานและประเมินผล เป็นมาตรการสำหรับการบริหารจัดการ ปัญหาหมอกควัน โดยใช้รายงานข้อมูลการเกิดไฟในพื้นที่เป็นประจำทุกวัน จากศูนย์จังหวัด/ อำเภอ มายังศูนย์อำนวยการแก้ไขปัญหาหมอกควันภาคเหนือที่ทำเนียบรัฐบาล ศูนย์ข้อมูลฯ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

แผนการดำเนินการ

โดยมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่รับผิดชอบงานด้านปัญหาหมอกควัน และผู้ว่า ราชการจังหวัด เป็นผู้รับผิดชอบในการบูรณาการการปฏิบัติร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในพื้นที่ได้แก่ ฝ่ายปกครอง เจ้าหน้าที่กรมอุทยานฯ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สาธารณสุข ตำรวจ ทหาร แขวงทางหลวง ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น มูลนิธิ องค์กรภาคเอกชน ผู้นำชุมชน และอาสาสมัคร โดยใช้กลไกของศูนย์อำนวยการ แก้ไขปัญหาหมอกควันภาคเหนือเป็นหน่วยงานหลักในการอำนวยการให้ทุกหน่วยงานปฏิบัติภายใต้ มาตรการหลัก 5 ด้าน โดยให้จังหวัดและทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามแผนงานดังนี้

แผนงานที่ 1 จัดตั้งศูนย์อำนวยการแก้ไขปัญหาหมอกควันจังหวัดและอำเภอ

เพื่ออำนวยการ ควบคุม กำกับดูแล ประสานการปฏิบัติแก้ปัญหามอกควันไฟไหม้ทั้งใน พื้นที่ป่า และในพื้นที่โล่งที่เกิดขึ้น และลดปัญหาหมอกควันในช่วงเทศกาลสงกรานต์ปี 2550

แผนงานที่ 2 การจัดชุดปฏิบัติการป้องปราม/ควบคุม และการปฏิบัติการดับไฟ

โดยผู้ว่าราชการจังหวัด ระดมกำลังเจ้าหน้าที่และงบประมาณ จากทุกหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มูลนิธิ องค์กรภาคเอกชน ผู้นำชุมชน อาสาสมัคร และภาคประชาชน จัดชุดปฏิบัติการพร้อมอุปกรณ์เครื่องมือ โดยดำเนินการทุกอำเภอ/กิ่งอำเภอ ในพื้นที่เป้าหมาย 3 จังหวัด คือ

- 1) จังหวัดแม่ฮ่องสอน ใน 7 อำเภอ 44 ตำบล 515 หมู่บ้าน และอปท. 5 เทศบาล 44 อบต.
- 2) จังหวัดเชียงใหม่ ใน 22 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ 188 ตำบล 1,973 หมู่บ้าน และ อปท. 29 เทศบาล 183 อบต.

- 3) จังหวัดเชียงราย ใน 16 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ 124 ตำบล 1,738 หมู่บ้าน และ อปท. 26 เทศบาล 117 อบต.

รวม 45 อำเภอ 4 กิ่งอำเภอ 356 ตำบล 4,226 หมู่บ้าน และ อปท. 60 เทศบาล 344 อบต. โดยเน้นหนักด้านการป้องกัน/เฝ้าระวัง การควบคุมและการปฏิบัติการ แบ่งพื้นที่รับผิดชอบ ดังนี้

- พื้นที่ในเขตอุทยานแห่งชาติ ป่าสงวนแห่งชาติหรือบนพื้นที่สูง ให้กรมอุทยานฯ เป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบ จังหวัด/อำเภอ/กิ่งอำเภอ อปท. หน่วยทหาร อาสาสมัคร ฯลฯ เป็นหน่วยงานสนับสนุน
- พื้นที่โล่ง (พื้นที่เกษตรหมู่บ้าน/ชุมชนเขตทางหลวง) ให้ชุมชนเป็นหน่วยงานหลัก รับผิดชอบ โดยหน่วยงานรัฐเป็นหน่วยงานสนับสนุน

การบินตรวจในพื้นที่เป้าหมายให้จังหวัดประสานกองทัพอากาศที่ 3 ในการขอใช้อากาศยาน ขึ้นบินตรวจอากาศทุกวัน ในช่วงเช้าและเย็นเพื่อชี้เป้าจุดที่เกิดไฟ แจ้งให้หน่วยปฏิบัติในพื้นที่เข้าทำการดับไฟ (ในเขตอุทยานฯป่าสงวนแห่งชาติ หรือบนพื้นที่สูงเป็นหน้าที่ของกรมอุทยานฯ ในพื้นที่เกษตรเป็นหน้าที่ชุมชน โดยอำเภอร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุน) โดยศูนย์อำนวยการแก้ปัญหาหมอกควันภาคเหนือ ทำเนียบรัฐบาล จะได้สนับสนุนงบประมาณ ให้กับกองทัพอากาศที่ 3 ต่อไป

แผนงานที่ 3 การสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดหน่วยสนับสนุนการปฏิบัติงานแก้ปัญหาหมอกควันและการดูแลรักษาสุขภาพอนามัยประชาชนของจังหวัดเป้าหมาย 3 จังหวัด ทั้งเครื่องมือ อุปกรณ์ เจ้าหน้าที่และงบประมาณ เพื่อให้การแก้ปัญหาหมอกควันในช่วงเทศกาลสงกรานต์ “7 วันปลอดควันวันสงกรานต์” เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด โดยเน้นหนักด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนในพื้นที่ตระหนักถึงความจำเป็นในการงดเว้นกิจกรรมการเผาทุกประเภท ทั้งในพื้นที่ราบและบนพื้นที่สูง ผ่านสื่อสถานีวิทยุ และเครือข่ายของกรมประชาสัมพันธ์ สื่อในท้องถิ่น ทุกแขนง โทรทัศน์ วิทยุชุมชน หนังสือพิมพ์ รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ ในรูปแบบที่เหมาะสมกับพื้นที่

การประสานการปฏิบัติ

1. ในระดับจังหวัด / ระดับพื้นที่ ให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ประสานการปฏิบัติกับศูนย์อำนวยการแก้ปัญหาหมอกควันจังหวัด เพื่อบูรณาการแผนปฏิบัติการ ทั้งด้านกำลังเจ้าหน้าที่ภารกิจ งบประมาณ และการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ห่วงเวลา และสภาพปัญหาของแต่ละพื้นที่

2. ให้ศูนย์อำนวยการแก้ปัญหาหมอกควันจังหวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รายงานสถานการณ์มลพิษ หมอกควัน การเกิดจุดไฟไหม้ (Hotspots) และผลการดำเนินงานประจำวัน ให้ศูนย์อำนวยการแก้ปัญหาหมอกควันภาคเหนือ ทำเนียบรัฐบาล ศูนย์ประสานข้อมูลปัญหาหมอกควันในพื้นที่ภาคเหนือ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (รศ.ดร.นพ.พงศ์เทพ วิวรรณเดชะ) กระทรวงมหาดไทย และกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทุกวันจนกว่าสถานการณ์จะคลี่คลาย

3. หากมีประเด็น หรือเหตุการณ์สำคัญระหว่างดำเนินการในช่วงเทศกาลสงกรานต์ วันที่ 11-17 เมษายน 2550 ขอให้จังหวัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรายงานให้ฝ่ายเลขานุการศูนย์อำนวยการแก้ปัญหาหมอกควันภาคเหนือทราบโดยด่วน เพื่อจะได้นำเสนอรองนายกรัฐมนตรี (นายไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม) เพื่อพิจารณาสั่งการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที

บทบาทภาครัฐ

1. ส่งเสริมให้ภาคประชาชนเป็นแกนหลักในการแก้ปัญหาในระดับพื้นที่ ไร่นา โดยภาครัฐให้การสนับสนุน
2. ภาครัฐทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งส่วนกลางและพื้นที่ รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องร่วมมือตรวจหาและดับไฟป่าอย่างจริงจัง
3. เปิดสายด่วนให้ประชาชนแจ้งเรื่องจุดติดไฟตลอดช่วงเวลาสงกรานต์
4. รมรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชนทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่อย่างต่อเนื่อง และหลากหลายรูปแบบ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับภาษา และวิถีวัฒนธรรมชุมชน
5. เตรียมการในการให้บริการทางการแพทย์ในทุกพื้นที่ รวมทั้งพร้อมที่จะให้ความรู้ในการป้องกันดูแลสุขภาพแก่ประชาชนทั่วไป
6. มาตรการในการควบคุมปัญหาจะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชนเสมอ โดยต้องไม่ขัดกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน และจะต้องมีความยั่งยืน
7. แม้มาตรการทางกฎหมายจะมีความสำคัญแต่ไม่ควรเป็นมาตรการหลัก และควรทำความเข้าใจกับประชาชน โดยไม่ให้เกิดความกลัว และเกิดความแตกแยกในชุมชน

บทบาทภาคประชาชน

1. ชุมชนเห็นความสำคัญของปัญหาและเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ
2. ภาครัฐควรมีการสนับสนุนในการดำเนินการของชุมชน ทั้งในแง่การให้ความรู้ความเข้าใจในสถานการณ์ปัญหา และแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ปัญหามาตรฐานต่างๆ ในระยะยาว
3. งดหรือลดการเผาไฟในที่โล่ง ทั้งการเผาขยะ เผาเศษหญ้า หรือเผาป่า ในช่วงเวลาดังกล่าว
4. ร่วมมือในการช่วยสอดส่องดูแลบริเวณที่มีจุดไฟหรือมีไฟไหม้ พร้อมทั้งช่วยกันดับไฟดังกล่าวอย่างรวดเร็ว หรือแจ้งหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องทันที
5. การจัดการในการเผาไร่ไม่ให้ลุกลามไปในพื้นที่ป่า

ประธานที่ประชุมได้ให้แนวทางการจัดการ 3 แนวทาง ดังนี้

1. การร่วมจัดการแบบรวมพลังสร้างสรรค์ทุกระดับ โดยการช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ทั้งระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน และชุมชน
2. การจัดการของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน ซึ่งประชาชนเป็นเจ้าของพื้นที่ และเจ้าของปัญหา โดยมีภาคราชการและนักวิชาการช่วยส่งเสริมและสนับสนุน
3. การใช้ข้อมูล ใช้ความรู้ มีการเรียนรู้และการจัดการความรู้อย่างต่อเนื่อง เป็นการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในจังหวัดและระหว่างจังหวัด

ปลัดกระทรวงมหาดไทย ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ภาครัฐเข้าใจในวิถีชีวิตชาวบ้าน แต่อยากให้ประชาชนเข้าใจว่า โลกปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไป ป่าไม้และทรัพยากรธรรมชาติลดน้อยลง จึงต้องมีการเตรียมตัวเพื่อรับการเปลี่ยนแปลง ทั้งสภาพแวดล้อมและภูมิอากาศ ในเรื่องของเผาป่าเพื่อทำไร่เลื่อนลอย ขณะนี้ได้มีโครงการตามพระราชดำริมากมาย จึงขอให้จังหวัดไปศึกษาและนำมาปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาการเผาป่า

ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน ชี้แจงว่า ได้กำหนดให้อำเภอเป็นจุดนัดพบของ 5 ภาคี ประกอบด้วย 1) ภาคประชาชน 2) ภาคท้องถิ่น 3) ภาคท้องที่ 4) ภาคประชาสังคมและภาควิชาการ 5) ภาครัฐ เพื่อสะท้อนแนวคิดและการแก้ปัญหาาร่วมกัน โดยจัดตั้งเป็นคณะทำงานที่ร่วมคิดร่วมทำ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน

เลิกประชุม 11.00 น.

นายธนวิทย์ จารุสาธิต ผู้จัดรายงานการประชุม

นางสาวจิริกา นุตาลัย ผู้ตรวจรายงานการประชุม